

НЯКОИ БЕЛЕЖКИ ЗА ЧАШАТА НА СОЛОМОН В ПРОСТРАННОТО ЖИТИЕ НА КОНСТАНТИН-КИРИЛ

(Резюме)

В статията е анализиран текстът от гл. 13 на Пространното житие на Константин-Кирил, като е подчертано, че числовите стойности в този текст не трябва да се възприемат буквално, а като част от агиографската литература на онова време. И все пак цифрите, употребени във въпросния текст, са необходими за разбирането на скрития смисъл на надписа върху чашата на Соломон.

Резултатите от изследването могат да бъдат обобщени по следния начин:

Пасажът в глава 13 на Пространното житие на Константин-Кирил е свързан с „народната византийска книжнина“. Числовата стойност на Христос (909 или 960) в пассажа говори за монархическа, христологична представа, която подчинява Христос на Бога Отец. Думата „първороден“ по отношение на Христос („Чашо моя, чашо моя, пророкувай, докато звездата [изгрее]; бъди за пиене на Господа първородния“) съдържа богословското разбиране на арианите. Според Арий, Христос (Логос) е роден пръв в цялото сътворение. Обратното богословско твърдение се появява в гл. 1 на Пространното житие на Методий: „Преди всички хълмове ме роди“; описанието в гл. 13 на Пространното житие на Константин-Кирил има богоявленски характер. За последователите на Платон в християнска среда целта на човешкия живот (telos) е да издигне душата на човека до Логоса.

Направен е изводът, че пасажът за пророчеството на Константин в гл. 13 на Пространното житие на Константин-Кирил е по-късна интерполация. Изследването няма за цел да идентифицира автора на текста, но може да се предположи, че той не е православен и че не непременно е осъждан от православието като еретик. Текстът не може да бъде приписан на Константин, тъй като той е бил преподавател в Магнаурската школа и определено не е бил арианин. По-скоро текстът би могъл да бъде приписан на по-малко образован книжовник, възможно от провинциална Русия или от монашеските кръгове на Балканите. Друга възможност е текстът да е написан от човек, който използва езика на еретиците с цел да ги привлече.

Все пак, ако трябва да се подчертае само символичният, а не буквалният прочит на написаното, може да се рискува реално съществуващите аспекти на този текст да бъдат пропуснати.

*Петър Балцарек,
Университет „Фр. Палацки“, Оломоуц*